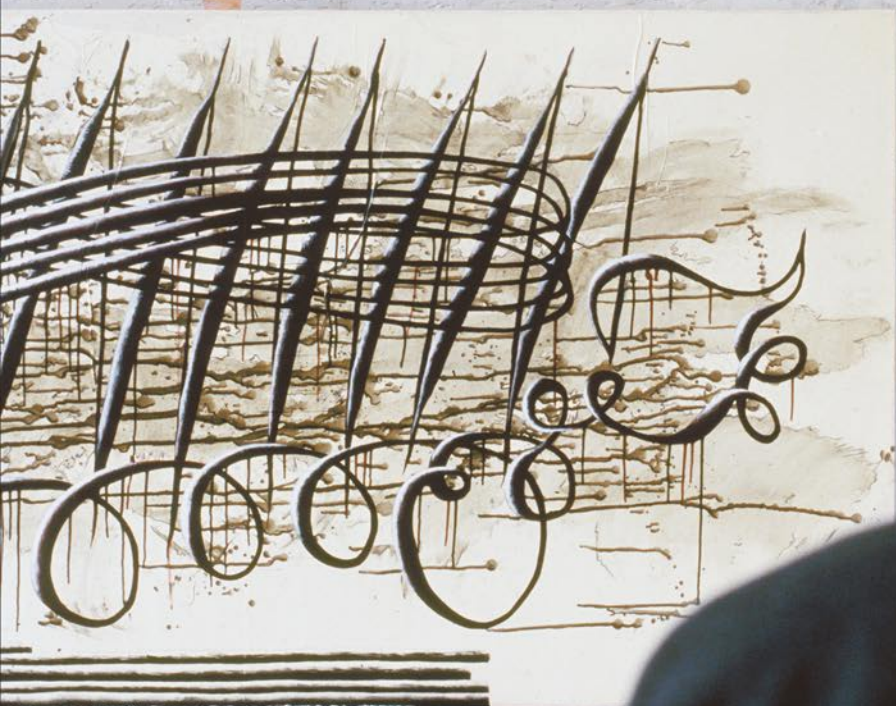

verso

manuel baixauli

*Premi
de Novel·la
Ciutat d'Alzira
2001*

Mentre tots els coneguts el feien a Roma, Arnau Micó seia en una hamaca mirant les ones, absort, des de la penúltima planta d'un edifici deshabitat, lluny de Roma, relativament prop de casa, als afores d'un poble d'estiueig. Apartat de sorolls, de presses, eclipsat en una arquitectura i uns entorns maltractats pel vent, Arnau Micó seia cobert amb una manta i mirava les ones; la mar bullia, l'ocre del sol queia entre núvols i daurava l'aigua. Què té la mar, que m'assossega? Des d'infant m'ha seduït aquesta desordenada cursa d'ones, veus sordes que murmuren a l'oïda...

Mentre tots el feien a Roma, Arnau Micó inventà la seua arribada a Roma. Ho havia llegit casualment, no recordava on, a Isak Dinesen: «Sols si un és capaç d'imaginar el que ha succeït, de repetir-ho en la imaginació, veurà les històries, i sols si té paciència de portar-les molt de temps dins seu, i de contar-se-les i recontar-se-les una i altra vegada, serà capaç de contar-les bé». I de fer-les versemblants. I va imaginar que l'avió d'Iberia aterrava en l'Aeroporto Intercontinentale di Fiumicino, immens comparat amb el de Manises, d'on havia partit, i es va recrear en cada tràmit del viatge. Recull les maletes, isc de l'aeroport, sol·licite un taxi; m'acosten a Roma, travesse la folia circulatòria de la capital —expectació abocat a la finestra, soroll, desconcert davant allò desconegut—, sóc traslladat a l'altra banda del Tíber, el cotxe ascendeix un turó, s'atura; deu ser ací; veig, per primera volta, l'edifici neoclàssic, color ocre, de la Reial Acadèmia Espa-

nyola de Belles Arts de Roma. Calia una anècdota, discreta, realista, que no motivara sospites, i Arnau la va inventar. El taxista —un home gros, bigotut, xarrador— vol estafar-me; havia cobert el taxímetre amb un drap i, fent cara d'àngel pintat per Murillo, fent cara d'estupidesa o d'orgasme, exigeix una xifra de lires discordant amb el trajecte recorregut. Sóc tímid, però no idiota. Els estafadors professionals solen confondre ambdues coses; en veure que jo a penes havia obert boca al llarg del trajecte, ha apostat fort. «*Novantamila lire*», demana, i l'esglai és doble, ja que a la xifra desmesurada s'hi afegeix la diferència de moneda. Demane veure el taxímetre, i ací comença la comèdia: emprén una llarga lletania de greuges i passa, de practicar un embafós servilisme, a constituir-se en amenaça. «Pagaré allò que marque el taxímetre», dic. Finalment em lliure d'aquell malson que comença per nou, tot i que no eludisc la sensació d'haver pagat més del que, en justícia, em pertoca.

Entre a l'Acadèmia, una maleta a cada mà. Darrere d'un taulell, un home alt, eixut, vestit d'uniforme, comprova les meues dades; parla poc, en espanyol de Castella. «*Dame suelto, Antonio*», diu una jove que apareix al meu darrere, «*voy a llamar por teléfono*», afig. El conserge obri un calaix i li dóna canvi. «*Hola*», em diu la xica; jo conteste. La xica se'n va per un corredor, Antonio agafa dues claus i em guia, sense dir mot, fins a la cambra que m'han assignat, en el segon pis; allà em diu, lacònic, els horaris dels àpats, m'indica on està ubicat el meu taller i em dóna les claus. Tem dir alguna paraula innecessària, com si dir-la fóra perdre-la. Em quede sol, dins la cambra. Comencen els tres mesos que tant he anhelat, el període en què em lliuraré, sense interferències,

a pintar. La finestra dóna a un jardí espés, negligit, amb escultures; les llums del dia agonitzen.

Queia la nit; mentre observava com s'enfosquia la mar, Arnau pensà en Marta. Què deu estar fent? Què fan aquells a qui coneixem quan no són a la vista? Qui ens garanteix que continuen existint?... Marta Pons, la seua muller, l'única persona exclosa en el «tots» de la primera frase, l'única còmplice del seu pla, malgrat ella, que no acabava de fer-se'n càrrec i a qui havia hagut de convèncer amb no pocs esforços. Marta l'havia dut fins allí amb l'automòbil de la parella, un Citroën Dos Cavalls, l'havia ajudat a transportar l'equipatge i els materials de pintar, a moure alguns mobles, a penjar roba en els armaris... També havia hagut d'aprendre, dies abans, un grapat de mentides destinades a qui preguntara per ell. No era tasca fàcil, ella no estava dotada per al fingiment, la seua innata espontaneïtat amenaçava de traïr l'artifici. Arnau ho sabia —no era aquesta faceta del seu caràcter un dels encants que l'havien seduït?—, i s'havia obstinat a preparar-la.

Però Marta no s'hi havia pogut quedar gaire: a les quatre de la vesprada, quan l'avió d'Iberia havia eixit de Manises per fer cap a Roma, ella havia de tornar al poble, presentar-se en el treball i acabar la jornada fent cara de salze, perquè l'espòs passaria tres mesos ben lluny d'ella, pintant, gràcies a una beca del Ministeri.

Amb el nas tocant el vidre d'una finestra, Arnau havia observat com el Dos Cavalls es reduïa cap a ponent. Un parell d'hores i serà de nou a casa. Es va sentir lliure, es va sentir sol.

Des que l'automòbil s'havia fos en la distància, havia treballat de valent per tal d'ordenar les coses en el nou habitatge.

Disposava de tres mesos per a pintar, sobretot, però també per a llegir, fer fotos, passejar... I per a escriure un dietari, la publicació del qual havia acordat amb el director del *Mosaic*, setmanari del seu poble. Arnau s'havia compromés a narrar, en articles, l'experiència romana. Precisament en l'últim número del *Mosaic* apareixia una entrevista on li preguntaven com havia guanyat la beca, i on havia respost sense vacil·lacions.

Ordenats els queviures, la roba i els objectes d'higiene personal, Arnau havia emprés la decoració de les cambres. Un plànol general de Roma, un altre exclusiu del barri del Trastevere, on hi ha l'Acadèmia, una planta i una secció d'aquest edifici, i una caterva d'imatges que reproduïen façanes, carrers, places i monuments de la capital italiana. Amb l'ajut de pasta adhesiva, l'espai fictici on havia de viure els futurs tres mesos omplia les parets del pis. Arnau no era a Roma, però s'havia proveït de material a fi de persuadir-se del contrari. S'havia dut literatura i música d'autors italians i guies turístiques de la ciutat, que l'ajudarien a documentar-se i a visitar cada museu, cada plaça, cada monument... Hi havia, a més a més, la memòria, el record del viatge de noces amb Marta, en el qual Roma havia sigut una parada de tres dies entre Venècia i Florència, tres dies només, sojorn fugaç però intensament exprimit, tot i que aleshores ignorava que pocs anys després tornaria sol, sense Marta, per a treballar, no tres dies sinó tres mesos, no en autobús ni avió sinó en el pensament.

Arnau veié com la mar esdevenia una foscor blava, plena d'enigmes. Abans de seure en l'hamaca s'havia concedit una dutxa, i havia resolt deixar per a l'endemà l'endrecament

de l'habitació destinada a taller i d'un espai on muntar el laboratori fotogràfic. Ara volia deixar-se dur per les cames, vagar per aquella geografia deserta, lliure de monuments, de museus, de turistes.

En tot el carrer —asfalt antic, abonyegat, que duia a la platja—, Arnau només va percebre vida dins d'un bungalou. El del porter. La xica que l'havia atés en la immobiliària n'havia parlat meravelles. «Maties té cura de l'edifici i del jardí —havia dit—. No li sàpia mal recórrer a ell per a qualsevol necessitat —havia dit—; és un home atent —havia dit—, una bellíssima persona.» Un consol per a la solitud d'Arnau, tot i ser buscada. Em vindrà bé donar a algú el bon dia, parlar de l'oratge, sentir que un altre individu deambula pels voltants. La soledat tranquil·litzava, no calia amagar-se de ningú, però podia esdevenir asfixiant malgrat el telèfon, la ràdio, els llibres i les eixides al centre del poble. De fet, aquella primera nit ja havia sentit escúpols en baixar al carrer, i havia preferit fer-ho per l'escala, nou pisos, nou, abans que ficar-se dins de l'ascensor. I si s'atura?

Pel carrer bufava un vent aquós i se sentia el brogit de les ones. Arnau volia acostar-se a Gola. Hi havia dues opcions: anar per l'interior, avançant per la cuneta de la carretera fins a la desviació que duia al poble, o anar per la costa, per un camí de terra vorejat de bardisses de baladre, escassament il·luminat, molt més directe. Trià la segona. Ja l'havia escollida un mes abans, amb Marta, quan inspeccionaven el terreny. Per què havien preferit Gola, entre tants llocs que havien visitat? Gola de l'Aparició els havia seduïts. Poble minúscul, que escapava quasi per complet de l'especulació urbanística que ha degradat la costa, Gola tenia una bellesa velada, que

s'havia de copsar des de l'aproximació pacient. Era bell com ho són els indrets que no pretenen ser-ho. Lloc dòcil, indolent, on Arnau podia esplaiar-se entre sessió i sessió d'intens treball i que disposava, en la zona cèntrica, de serveis bàsics per a fer una vida sense capricis. La finca d'Arnau era l'única abjecció en el paisatge, tot i que estava als afores, a quinze minuts del centre.

Per quatre cèntims, havia trobat un pis que s'ajustava a les seues prioritats: aïllament, llum i àmplia vista de mar. Des de la finestra que donava a la platja podia veure, cap a la dreta, separada per un terreny verge, la massa de cases que conformaven Gola; si en canvi mirava cap a l'esquerra, hi entreveia la gola que donava nom al poble, una desembocadura deixada de la mà de Déu, atapeïda de vegetació, potser inaccessible.

Arnau arribà al poble; un sabia que hi era quan trepitjava el ciment del passeig marítim. Augmentaven els llums, apareixien carrers perpendiculars a la platja, travessats per altres carrers, formant una quadrícula elemental que delatava la poca antiguitat del municipi. Només la via més cèntrica, el carrer de Sant Josep de Gola, estava empedrat i tenia cases d'abans de la guerra, d'estil sobri. Si, en comptes d'endinsar-se en el poble, un continuava pel passeig marítim, prompte es trobava amb el límit del ciment; hi seguia un espai de terra de conreu: tarongers, melonars, tomaqueres..., més enllà, una extensió de dunes amb vegetació variada: fenàs, borro, sempreviva borda, curatall... Fins a la pròxima població litoral, Rostoll, molt més populosa, substituïda al discerniment dels especuladors urbanístics, vora cinc quilòmetres. Des del terme del passeig es podia albirar, entre l'ondulació

monòtona del paisatge, el contrapunt que constituïa un casal ocre, neoclàssic, culminat per una torreta quadrangular de teulada en forma de piràmide. Aquell element vertical s'havia integrat als entorns com una planta més, i tenia l'aire d'un vigilant amatent.

Marta i Arnau havien estat dues vegades a Gola; la primera, perquè cercaven un lloc que substituïra Roma; la segona, perquè s'havien decidit i calia llogar un habitatge. Havien conegut la Gola dels diumenges de matí en dies de bonança, dels matrimonis vestits de xandall, que passejaven o llegien el periòdic mentre les criatures circulaven cridaneres dalt de les bicis; dels joves que s'estiraven ociosos o bevien o sestejaven tirats en qualsevol indret. Ara, en canvi, feia un vent de mil dimonis, era negra nit, dilluns, i no s'hi veia una ànima.

Arnau enfilà el carrer de Sant Josep de Gola; a mitjan camí va llegir un rètol que deia: «Casa Boris». Dins hi havia una claror groguenca, acollidora. Arnau obrí la porta. Així que va introduir un peu dins del local fou abordat per un dòberman, que es plantà al seu davant grunyint com un energumen.

—*Minos!*— cridà una veu de baix eixuta—. Quiet, *Minos!* Vine cap ací! Vinga!

La bèstia acudí sota la taula ocupada per un home vell, que estava a mig sopar. Aquest s'alçà, li posà la corretja al gos i, mirant fixament Arnau, va dir:

—Vosté perdone, cavaller... Ha sigut un error deixar *Minos* solt. Li ha donat un ensurt, cavaller. Excuse'm, de veres. Passe, passe endavant. Un error. Fa tant de fred que em sabia greu i l'he fet entrar. Un error, certament...

Arnau s'havia quedat mut, groc, observant com aquell home alt i tes treia el dòberman cap a fora. Quan fera i propietari havien desaparegut de la seua vista, va engolir saliva i va dir: «Bona nit».

—Bona, bona —va respondre l'únic que podia fer-ho, un individu magre, esvelt, de pòmuls prominents i ulls enfonsats, que el mirava des de l'altra part de la barra.

—Voldria alguna cosa calenta per a sopar, si pot ser.

—És clar —de quina caverna eixia aquella ombra de veu, que contrastava amb la duresa de l'expressió i amb un físic que palesava energia continguda?—. Puc servir-li un bullit de verdures, alguna truita, una sopa d'all, un entrepà...

—Prendré un bullit, per favor. I una copa de vi negre.

Arnau agafà taula enfront d'on estava sopant l'amo del gos, qui tornava a entrar i se li acostava.

—Ho sent de veres, cavaller. No tema per *Minos*, l'he nugat fort, el condemnat. Un error... El meu nom és Víctor, Víctor Montagut —li oferí la mà, encaixaren.

—Arnau Micó. Tant de gust.

—No el destorbe més, cavaller. Continuaré sopant.

Curiós personatge. Deu anar pels seixanta, o per uns setanta molt ben portats. Pantalons i americana negres. Distingit. Discordant amb l'aspecte de la taverna, que suggereix clientela de granota o vaquers. Menja un bullit de creïlles, bajoques i ceba amb el refinament d'un príncep engolint plats exquisits en àpat oficial. Discret, de formes pulcres..., amb un esguard excessiu, però. No és cert que els seus ulls d'arena m'han calat els ossos mentre em donava la mà?

El cambrer li va servir un bullit i una copa de vi. Durant l'espera, Arnau havia observat les nombroses reproduccions de pintures que decoraven les parets ocre de l'habitacle. Munch, Edvard Munch. Una selecció d'obres d'aquest artista i només d'ell. Ni un calendari, ni una fotografia d'equip de futbol, ni una tele..., Munch i para de comptar. *Gelosia, El crit, La dansa...* Deu ser Boris aficionat a la pintura?

El bullit estava al punt. Per a postres, Arnau demanà una taronja. Quan Boris li la duia, la porta de l'establiment s'obrí. Arnau sentí un calfred, però a l'instant va veure que no es tractava del gos sinó d'un individu xuclat, desastre en l'endreq i els moviments, que, amb veu aguda, molesta, difícil d'entendre, va dir:

—Bona nit, Boriset! Vinc a tancar el dia... Don Víctor! —digué, confós, en to més discret—. Vosté per ací! Disculpe'm. Tinga vosté un bon profit!

—Gràcies, Cosme. Passe, passe; passe i prenga un beuratge, que la nit ho demana.

—I tant que té raó, senyor! Un beuratge és el que necessita! —Mentre s'acostava a la barra mirà Arnau i va dir «Bona nit», tot i que pel gest deia «I tu qui collons ets?».

Don Víctor Montagut s'alçà i es va posar un abric negre que li tapava fins més avall dels genolls. Boris s'hi acostà, parlaren alguna cosa entre dents. Don Víctor agafà un bàcul que havia recolzat sobre la paret i es dirigí cap a la porta que li obria, servil, Boris. Abans d'eixir va mirar Arnau i li va desitjar, cortesament, una bona nit.

Boris preguntà a Arnau si volia café.

—Sí, per favor. Un café amb una llàgrima de conyac.

—Bona idea! —digué Cosme—. Això m'ha tret de dub-

tes, Boris. Posa'm un bon conyac amb una llàgrima de café —i acompanyà les paraules amb una rialla que Arnau associà amb l'alènar d'un gos—. Original, això de la llagrimeta. Ha, ha! Vinga, Boriset, que la vida s'acaba!

Arnau no gaudí la gràcia. Qui és, aquest imbècil, que es creu amb dret de fer burla amb les paraules d'altri? Per què sempre, pertot arreu, ha d'haver pallassos frustrats?

Arnau begué d'un glop el café i va demanar el compte.

—Està pagat —va dir Boris des de la barra, sense alçar la vista.

He sentit bé? Pagat? A quin sant, pagat?

—Ho ha pagat don Víctor —afegí Boris, que escurava gots amb rutina. Arnau es va sentir perdut; sempre l'incomodava que el convidaren, però si a més era per part d'un desconegut la cosa esdevenia inquietant. Què vol, el tal don Víctor? No s'ha disculpat ja?

Arnau va eixir al vent del carrer i avançà cap al passeig marítim. La mar continuava ressentida. Abans de tirar cap a l'esquerra per tornar a casa, va mirar en la direcció contrària. Al final del passeig, velada per la broma, la figura de don Víctor Montagut amb el seu bàcul s'allunyava amb pas lent, parsimoniós, distingit; el deambular impacient del dòberman, d'un costat a l'altre, feia de contrapunt. *Minos*, ja veus quin nom. Crec que és el nom d'un personatge mitològic; no tinc idea, però, de quan ni d'on l'he sentit o llegit abans. Al cap de poc, les siluetes es van desfer entre la boira. Pel camí de tornada, enmig de la negror trèmula de les bardisses de baladre, Arnau lluità contra les pupil·les del dòberman i d'aquell home que li havia pagat el sopar, i en un esforç convocà en la seua ment la presència de Marta, i va evocar l'estona d'un mes

abans, quan havien passejat junts per aquest mateix camí, a la llum del dia. Què deu estar fent ara? Què deu tenir en el cap? Què em garanteix que continua existint quan jo no hi sóc? Li va costar, però finalment acceptà el meu viatge. Ens beneficiarà, potser eixirem del clot, només són tres mesos i treballaré més que mai... Ben mirat, entre Gola i Roma sols hi ha una semblança vocàlica. Gola és l'antítesi d'una metròpoli intricada i sorollosa com Roma, i té l'aire quiet, mans i callat d'un bodegó de Zurbarán, o potser de Morandi, si més no ara, a l'hivern, en què la llum del sol és tímida. (Són manses, les pintures de Morandi, o només ho és la primera impressió, superficial, que provoquen?) Ha sigut un encert, triar aquest lloc? Gola de l'Aparició. El nom té la seua gràcia. Potser hi ha una història sobre l'origen del poble. Arnau es va proposar que, en trobar una estona d'oci, passaria per la biblioteca municipal i n'aprendria alguna cosa. Però era una d'aquelles propostes que tots diàriament ens fem i la vigència de les quals dura tant com el gust d'engolir un got d'aigua.

12-I-1993

Primer dia en l'Acadèmia. Endreça de la cambra, exploració de l'edifici, contacte amb altres residents. L'habitació és d'una austeritat monàstica; un llit, un armari, una tauleta de nit, un escriptori, dues cadires, una perxa i pare vosté de comptar; tot de caoba en línies senzilles, lliures d'ornaments. Parets pintades d'ocre, i buides, amb la intenció, supose, que cada nou ocupant les decore al seu gust. (Quants arnaumicons deuen haver passat per ací, plens d'afany per fer-se un nom? Quants deuen haver aconseguit un capítol, una pàgina, una frase en el llibre de la història de l'art? Quants deuen haver-se perdut en l'oblit? Qui pot superar l'oblit, si bé es mira? I a fi de què, superar-lo?)

Edifici d'estil neoclàssic, ocre, també, per fora. Potser és el color que millor s'adiu amb el concepte d'acadèmia. Busque la paraula en el diccionari. Té un grapat d'accepcions; la primera, l'originària, diu així: «Casa amb jardí d'un raval d'Atenes, a la vora del gimnàs de l'heroi Academo, on Plató i altres ensenyaven filosofia». Ací, que jo sàpia, ningú no ensenya filosofia, però és un espai apte per a la reflexió. Per un laberint de passadissos llargs i estrets arribe a un pati quadrat amb claustre, on hi ha una font central i tres llimeres. Des del pati puc accedir al menjador, a les cabines de telèfons, a la sala d'estar, a la consergeria, a la cuina, al jardí que envolta l'edifici i a alguns tallers de becaris. El meu taller no està en la planta baixa, sinó en el segon i últim pis, a pocs escalons del terrat. Consisteix en una cambra sense

cap altre moble que una taula amb rodetes i un cavallet, tots dos d'alumini; un finestral aboca una barbaritat de llum, que puc velar amb una cortina color verd xiprer. En un racó hi ha un lavabo, i això és tot. No li falta res; el seu ús per incomptables arnaumicons l'ha convertit en un espai neutre, com el dormitori, on un ha de muntar-se el propi ambient per a treballar i desmuntar-lo abans d'anar-se'n, a fi que el successor el trobe buit de significat.

No tots els becaris són pintors; hi ha escultors, arqueòlegs, professors de literatura espanyola, historiadors, arquitectes, restauradors, fotògrafs... Vénen de distintes parts de l'Estat espanyol, tot i que predominen els de Madrid. Els he anat coneixent durant els àpats, en el menjador, a mesura que coincidíem. L'ambient és de família, alguns acudeixen a sopar amb xandall, altres fins i tot amb pijama i bata.

Sol dins la meua cambra, assegut cara a la finestra que dona al jardí, amb el quadern damunt la taula i un llapis en la mà, em pregunte què en trauré, de tot açò, què haurà canviat en mi quan hagen passat tres mesos i torne cap a casa. La possibilitat de lliurar-me exclusivament a la pintura en un entorn que incita a la concentració, amb les mínimes interferències, constitueix una novetat que m'encoratja. Si no m'ix res de trellat no tinc excusa. Tanmateix, pel que fa a compensacions externes, soc escèptic, tot i que la beca podria conferir-me un vernís de distinció que em fera ser considerat per un món on el més important no consisteix a ser sinó a semblar ser, i on el que compta no és la qualitat intrínseca de l'obra sinó què se'n diu, qui ho diu i quins mitjans s'empren per tal de dir-ho. Així veig la microsocietat que anomenem «món de l'art», però també la societat sencera, que pateix el càncer de la banalitat, i que

és moguda per uns mecanismes alienadors que porten, amb vagon climatitzats, seients comodíssims i música de fons, cap a Estultícia.

Minuts abans d'asseure'm a escriure, he fet un passeig pels voltants de l'Acadèmia; des de l'esplanada que hi ha en eixir al carrer, he vist com l'urbs s'enfonsava en la nit. Els sorolls m'arribaven cansats, esmorteïts, esdevinguts una remor polifònica. L'Acadèmia està en un turó ple de verd, lluny del soroll, en una altra Roma. (Una altra Roma... Quantes romes hi ha, disseminades, pel món? Quina es deuen haver endut dins del cap els qui m'han precedit? Quina perdurarà en mi, quan aquest somni s'acabe?)

Arnau ha escollit la cambra més lluminosa per a convertir-la en taller i ha encatifat el terra amb caixes de cartó aplanades. En la paret ha penjat un calendari del 1993, any que acaba de començar, editat per la Galleria degli Uffizi, on cadascuna de les dotze fulles que corresponen als mesos mostra una obra emblemàtica del museu florentí. La primera il·lustració, la de gener, mostra un tremp sobre taula de Gentile da Fabriano, titulat *Adorazione dei Magi*, on els Reis Mags es prostren davant Jesús, qui és subjectat per sa mare, Maria, sota l'esguard atent no sols del seu pare putatiu, Josep, sinó també d'una colla de gent amb pinta d'orientals, d'un ase i d'un bou. Arnau s'havia fixat especialment en el bou, que té un protagonisme excessiu en l'obra; situat en el centre, pintat del mateix ocre que la figura de Josep, de qui a penes el separa l'amplada d'un dit, la bèstia comparteix amb el sant una malenconiosa —o potser rancorosa?— mirada.

Havia comprat el calendari en la llibreria Railowsky, especialitzada en art, a València. A més del calendari, ha penjat en la paret un retrat de Picasso (el mestre, ja calb i rodat, ens contempla incisiu) i diverses citacions que s'havia imprés. Arnau sabia que li esperava una dura batalla. Contra qui? Contra la seua peresa innata. O no tan innata, potser adquirida com un hàbit social en un país on la major part de la població viu cercant la més mínima excusa per a deixar de pensar i poder consagrar-se a la conversa anodina, a la disbauxa, o simplement a deixar que el temps s'escole sota els

seus nassos indiferents. I contra l'atracció del no-res, Arnau s'havia proveït d'armes. Picasso que ens anima a moure'ns, que no ens aclofem en la inactivitat, que no caiguem en l'espiral del badall. Picasso, un home que pintava cada dia amb desig renovat, fins i tot quan era multimilionari, quan era considerat el més gran del segle; i Picasso com a model de pintor modern i alhora clàssic, alié als conceptes reaccionaris de l'art però també a l'hermetisme de les escoles avantgardistes i a la teorització esterilitzadora. Les ninetes de Picasso eren l'estimulant que Arnau prenia cada matí per escalfar motors i posar-se en marxa. Però no era l'únic, hi afegia les frases que li agradava repetir-se, com ara aquella de Baudelaire que diu: «Com més es treballa, millor es treballa, i més es vol treballar», o aquella d'autor desconegut que diu: «No tingues pressa, no perdes el temps».

—El senyor Micó, supose...

—En efecte. Vosté deu ser Maties...

—Maties Camilleri, per a servir-lo —encaixen—. M'han dit que ha vingut a passar tres mesos.

—Així és. Sóc pintor, necessite un temps per tal de preparar una exposició. He vingut buscant tranquil·litat.

—Si vol tranquil·litat, ha sabut triar. A l'hivern, ací no es veu una mosca. Pot estar segur que ningú no el destorbarà. L'únic moviment que hi ha té lloc els caps de setmana, en la Mefisto, que s'ompli de gom a gom...

—La Mefisto...?

—La discoteca Mefisto, al costat de la carretera, a cosa d'un quilòmetre de Gola. Allà s'ajunta una caterva de joves...

Ja sap: droga, música de catacumbes, baralles... No es pot imaginar la quantitat de gent que hi va a desfogar-se...

Primer contacte amb el porter; voluntari, provocat per Arnau a mitjan vesprada, en eixir a desemboirar-se, a passejar, a fer alguna foto. Des de l'apartament havia observat de manera esporàdica, al llarg del matí, l'activitat d'aquell home apaïsat, d'escassos cabells i ulleres de cul de got. Tot i ser gros, es movia amb desimboltura pel jardí, abillat amb un guardapols verd xiprer tacat de terra. Per la contemplació a vista d'ocell, pel tracte durant la conversa, Arnau deduí que Maties Camilleri s'ajustava a les paraules de la xica que l'havia atés en la immobiliària. «És un home atent —havia dit—, una bellíssima persona», havia dit. I Arnau podria afegir: «Un home que fa la seua feina de manera tosca però a gust, que s'expressa planament, en veu clara, que s'adreça als altres amb respecte des d'una mirada miop, que transmet una fidelitat canina».

Arnau havia acabat de muntar el laboratori fotogràfic, última fase de l'arranjament del pis abans de lliurar-se al treball creatiu. S'havia marcat un horari estricte: els matins, hores d'energia i de llum, eren exclusivament per a la pintura; les vesprades, en canvi, podia triar entre llegir, passejar, dedicar-se a la fotografia o fer les feines necessàries que no havien d'interrompre, de cap manera, el treball dels matins. De nit, abans de gitar-se, hi hauria sempre uns minuts per al *Dietari de Roma*.

Si algú —una senyoreta periodista, per exemple— haguera preguntat a Arnau quina era l'hora del dia que més li agradava, el pintor, sense pensar-ho gaire respondria, amb mirada penetrant, que l'hora més exquisida del dia era, sens dubte, l'horabaixa. Argumentaria que el fragment *dia* era un calc reduït del fragment *any*, i aquest una reproducció comprimida del fragment *vida*, i que el temps, continuïtat infragmable, havia sigut trossejat artificialment per l'ésser humà —que tem tot allò que el supera— en fragments la diferència dels quals només consistia en l'extensió. Diria que un matí, una primavera i una infància eren més o menys el mateix; que la joventut, l'estiu i la vesprada estaven confeccionats per un patró semblant; que la tardor, el vespre i la maduresa mostraven característiques idèntiques; i que la nit, la vellesa i l'hivern significaven l'últim pas cap a la fi. I dient això Arnau s'espolsaria una mica la mànega, com qui ha dit alguna cosa sense importància, fruit de la improvisació. Però aquelles paraules impressionarien la periodista, qui després aniria dient a les companyes que havia conegut un paio interessantíssim, pintor, que parlava amb l'agudesesa i la sensibilitat compaginades d'un filòsof i un poeta. I, en haver-se espolsat la mànega, Arnau afegiria que no hi ha colors tan sublimes com els del crepuscle, quan el sol dosifica la llum en proporcions assenyades, quan el món es veu nítid sota una patina de mel. Diria que, tot i haver viscut només vint-i-vuit anys, considerava que la millor època d'una persona es

donava en complir els cinquanta, quan l'esguard ha pres la serenitat del crepuscle i encara no reflecteix la resignació dels vells, que miren les coses com qui ha fet tard; i diria que la millor estació de l'any era la tardor, quan de l'asfíxia estiuenca es passa a un oratge suau, malenconiós, ric en matisos. Això hauria dit dalt o baix Arnau, que hauria quedat en silenci, esperant, mentre fingia indiferència, la pregunta següent. Però ningú no havia fet ni faria cap pregunta; menys encara una senyoreta impressionable. Arnau s'hagué de reservar per a si mateix els pensaments que li rodaven pel cap mentre caminava, a l'horabaixa, per la mar de dunes que separaven Gola de Rostoll. Havia eixit amb la càmera penjada al muscle, a la recerca de fotos, les fotos que hi ha pertot arreu, esperant, sense pressa, que algú amb talent vaja a collir-les.

El paisatge era difícil; massa alié a la civilització, massa bell en aquella hora, massa aire de postal. Calia fugir de la mar, exempta de contrastos. Cap a ponent, entre dunes i arbustos i piteres apareixien, equidistantment separats, pals de la llum, verticalitats nítides en un espai de monotonia horitzontal. Arnau escollí un enquadrament, es disposà a prémer el disparador, però un soroll el va aturar. Una moto. D'on ve? Per on s'apropa? El soroll va créixer fins a un punt en què amainà sobtadament, parà en sec i va deixar sentir unes veus que es perdien entre la remor de les ones. Una xica i un xic s'acostaren per una sendera i penetraren dins l'enquadrament d'Arnau. Ella duia un casc en cada mà, i observava com ell equilibrava la moto en el cavallet. La composició s'havia enriquit. Arnau va prémer el disparador i esperà, sense presses, sense perdre el temps, que canviaren de posició. Van seure en un recer, semiocults entre les contorsions i el fullam

d'un conjunt d'arbustos; a unes passes callava la moto. Arnau féu una segona fotografia, i potser n'hauria fetes més si no s'hagueren adonat de la seua presència.

Ambdós es van quedar mirant-lo.